

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ – ІНТЕГРАЛЬНИЙ ПОКАЗНИК СТАНУ ДОВКІЛЛЯ

Демиденко А.А.

Михайлова Є.О., канд. техн. наук, доцент

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

На сучасному етапі розвитку суспільства проблема безпеки життєдіяльності набула особливої гостроти й актуальності. Безпека життєдіяльності – це наука, покликана виявляти можливі причини та шляхи виникнення небезпеки, передбачати вірогідність її виникнення, а також захищати людей від цієї небезпеки, ліквідувати наслідки її проявів тощо. Концентруючи свою увагу на людині, ця наука ідентифікує небезпечні та шкідливі чинники навколишнього середовища, розробляє заходи, пов'язані зі створенням сприятливих умов для існування людини. Екологічна безпека окремої людини, нації, цивілізації залежить як від діяльності окремої людини, так і від впливу всього суспільства на природу – біосферу.

Одним з найважливіших нормативних показників успішності природокористування є здоров'я людини. Стан навколишнього середовища і здоров'я людини – тісно пов'язані між собою явища. Негативні екологічні явища сприяють виникненню тих чи інших захворювань, зумовлюють підвищення смертності, скорочення середньої тривалості життя тощо.

Європейський центр ВООЗ з навколишнього середовища і здоров'я для оцінки зв'язку між довкіллям і здоров'ям населення та створення відповідних інформаційних систем рекомендує основні групи індикаторів: стан здоров'я (смертність, захворюваність, поширеність хвороб); фізичне середовище (індикатори стану і впливу) – забезпечення житлом, якість питної води і атмосферного повітря, радіація, шум; умови праці (вплив чинників на організм); захист здоров'я (нормативне забезпечення якості продуктів харчування); служби охорони здоров'я [1].

Аналізуючи вплив негативних екологічних (антропогенних) факторів на основні показники здоров'я населення, можна виділити наступні напрями [2]:

- на соматичному рівні – погіршення стану здоров'я в результаті несприятливої антропогенної екологічної ситуації, несприятливих умов трудової діяльності;
- на психічному рівні – погіршення стану здоров'я внаслідок тривалої соціально-екологічної напруженості, стресових ситуацій, зумовлених техногенними аваріями і катастрофами;

– на соціальному рівні – невідповідність між обсягом і якістю доступних медичних послуг і реальним станом здоров'я населення, обумовленими впливом антропогенного екологічної ситуації; погіршення демографічних показників – зниження тривалості і якості життя, зменшення народжуваності, зростання захворюваності і смертності.

Основою збереження життя на планеті та покращення національного добробуту й потенційних можливостей держав світу сьогодні стає, насамперед, пошук шляхів і засобів нейтралізації і подолання негативних тенденцій, які становлять реальну загрозу для безпечного існування суспільства. Не менш важливе значення має також активна участь кожної держави у заходах з попередження та зменшення негативних наслідків екологічних загроз, підвищення дієвості й ефективності системи захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій різного походження, всебічного використання наукових розробок, використання кращого досвіду розвинених країн у цих напрямках.

Основи екологічної безпеки в Україні проголошені в Декларації про незалежність на конституційному рівні [3]. У статті 16 Конституції України проголошено, що екологічна безпека і екологічна рівновага на території України, збереження генофонду народу – обов'язок держави. Дуже важливі стаття 49 та стаття 50, які гарантують право кожній людині на охорону здоров'я, медичну допомогу, безпечне для життя і здоров'я природне середовище і, у випадку порушення цього права, компенсацію нанесеної шкоди.

Для забезпечення екологічної безпеки та здоров'я населення велике значення має Перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку [4]. Цей перелік вказує на потенційно небезпечні об'єкти, які можуть негативно впливати на здоров'я людей і тому біля них повинні існувати санітарно-захисні зони, щоб зменшити шкідливий вплив таких об'єктів.

Література

1. Бардов В. Г. Основи екології : підручник для студ. вищих навч. закладів / [В. Г. Бардов, В. І. Федоренко, Е. М. Білецька та ін.]; за ред. В. Г. Бардова, В. І. Федоренко. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 424 с
2. Тимченко О. І. Генофонд і здоров'я : розвиток методології оцінки : монографія / О. І. Тимченко, А. М. Сердюк, С. С. Карташова. – Київ : «Медінформ», 2008. – 184 с.
3. Конституція України . – Режим доступу: <http://ufpp.gov.ua/content/PDF/zakonodavstvo/konstitychiya.pdf>.
4. Про затвердження переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку : Постанова Кабінету Міністрів № 808 від 28 серпня 2013 року. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/808-2013-п>.